

Opinnäytetyö (AMK)

Kuvataide

2019

Lotta-Lucia Laine

ELÄINTEN OIKEUDET TEOKSISSANI

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kuvataide

2019 | 49 sivua

Lotta-Lucia Laine

ELÄINTEN OIKEUDET TEOKSISSANI

Tämä kirjallinen opinnäytetyö tutkii eläinten kohtelua nyky-yhteiskunnassa ja miten olen aihetta taiteessani tähän mennessä käsitellyt. Se on kuvausta työskentelyäni kehystävistä arvoista sekä taiteellisesta työskentelystäni.

Alkuosa käsittelee lapsuuttani isäni taideharrastuksen keskellä ja miten se on vaikuttanut taiteilijaidentiteettini kehitykseen. Pohdin myös eläinten oikeuksiin ja luontoon liittyvän arvopohjani syntyä ja miten se on lomiutunut yhteen taiteilijaidentiteettini kanssa.

Toisessa luvussa tuon esiin eläinten kohtelua teoreettiselta kannalta. Käsittelem muun muassa tuotantoeläinten lainmukaista kivun tuottamista sekä tehotuotetun lihansyönnin vaikutuksesta ilmastonmuutokseen.

Kolmannessa luvussa analysoin miten olen käsitellyt eläinten oikeuksiin liittyviä aiheita taiteessani, ja mitä problematiikkaa ja kehitettävää olen työskentelyni kautta kohdannut. Pohdin myös taiteen merkitystä sekä rooliani taiteilijana tuoda vakavia aiheita esille mahdollisimman tehokkaalla tavalla.

Havaitsin että esteettisellä jäljellä on merkitystä käsiteltäessä kantaaottavaa aiheita ja kuinka taiteilijaidentiteettini kehitykseen voin vain minä itse vaikuttaa.

ASIASANAT:

Eläinten oikeudet, luonto, arvot, maalaus, taiteilijaidentiteetti

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Final Arts

2019 | 49 pages

Lotta-Lucia Laine

ANIMAL RIGHTS IN MY WORKS

This thesis analyses animals are treated in today's society and how I've been dealing with this topic in my works so far. I discuss the values connected to my works as well as my working methods.

I begin by describing how my father's art hobby was really present in my childhood and how this affected my artistic identity. I also discuss the roots of my values of animal rights and respecting nature and how these have influenced my artist identity.

In the second chapter, I look at the treatment of animals from a theoretical point of view. I discuss the legislation concerning pain inflicted on farmed animals and how intensive animal farming is contributing to global warming.

The third chapter, I analyse how I deal with animal rights in my works as a topic and what kind of problems and development I have experienced with regard to working methods. I also talk about the power of art and my role as an artist to highlight serious topics as effectively as possible.

In my thesis, I discovered the importance of aesthetic trace when dealt with political topics in art. I also noticed that I'm the only one who can really affect the progression of my artistic identity.

KEYWORDS:

Animal rights, nature, painting, values, artistic identity

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 LAPSUUS	7
2.1 Daddy issues	12
2.2 Otto Mäkilän piirustukset inspiraation lähteenä	16
2.3 Kettutyttö-ideologian ja taiteilijaidentiteen lomittaminen	18
3 ELÄINTEN OIKEUKSISTA	21
3.1 Ympäristökuormitus	21
3.2 Tuotantoeläimet	23
3.3 Eläinkokeista	26
4 ELÄINTEN OIKEUDET TAITEESSANI	28
4.1 Täydellinen ihminen	28
4.2 3 §	31
4.3 Hyötytalous-teos ja abstraktin jäljen löytäminen	33
4.4 How dinosaurs became extinct?	37
4.5 Jääkarhut taiteessani ja kaukaa tapahtuvan aiheen tuominen katsojan lähelle	40
4.6 Tehtäväni taiteilijana	45
5 LOPUKSI	47
LÄHTEET	48

KUVAT

Kuva 1. Minä isäni kanssa kesällä 1989	7
Kuva 2. Minä kotipihalla	8
Kuva 3. Kotipiha	9
Kuva 4. Kodin rakennusta vuonna 1992	10
Kuva 5. Minä ja koiramme Manteli	11
Kuva 6. Päivänkakkaroitten ihmettelijä	11
Kuva 7. Isän kanssa	12

Kuva 8. Rippijuhlat kotona	13
Kuva 9. Jouluku 2003	14
Kuva 10. Mamman mökillä veljeni kanssa	15
Kuva 11. TV:tä -91	16
Kuva 12. Otto Mäkilän lyijykynäpiirros	17
Kuva 13. Makkaran grillausta ja marjojen poimintaa	18
Kuva 14. Minä ja Manteli	19
Kuva 15. Ei aina niin iloinen pikku eläinten ystävä	20
Kuva 16. Porsitushäkki. Animaliamedia 2017. Viitattu 26.11.2019. https://animaliamedia.fi/sikaemakon-elamaa-porsasautomaattina/	25
Kuva 17. Täydellinen ihminen	30
Kuva 18. Yksityiskohta teoksesta 3 §	32
Kuva 19. Yksityiskohta teoksesta Hyötytalous	33
Kuva 20. Mainostaulun pohjakäsittelyä	34
Kuva 21. Prosessikuva	35
Kuva 22. Prosessikuva II	36
Kuva 23. How dinosaurs became extinct?	39
Kuva 24. Max Salmi, Valkoiset kalliovuoret	40
Kuva 25. Ruled by greed	41
Kuva 26. Take me to the desert	42
Kuva 27. Toni R. Toivonen, Life within 2014. Viitattu 26.11.2019. https://www.uniarts.fi/uutishuone/toni-r-toivosen-teoksia-galerie-forsblomissa	43
Kuva 28 Ja yöksi jää avaruus	44
Kuva 29. Vaellus	45

1 JOHDANTO

Tämä kirjallinen opinnäytetyö käsittelee eläinten oikeuksia aiheena omassa taiteessani. Miten siihen on päädytty, kuinka asiaa olen käsitellyt ja miten tulen sitä jatkossa käsittelemään. Avaan lukijalle myös eläinoikeuksiin liittyvää problematiikka nyky-yhteiskunnassamme. Selitän teoreettisella tasolla esimerkkejä siitä, kuinka useassa eri muodossa eläimen toissijainen asema ihmisen hyödyn välineenä on nähtävissä.

Se on myös henkilökohtainen tutkielma epätasapainoisen isäsuhteen vaikutuksesta taiteilijaidentiteettini kehitykseen. Tämä opinnäytetyö ei ole vihapuhe isääni kohtaan, vaan nopea sukellus "syvään päähän", jossa saan viimein käsiteltyä käsittelemättömät asiat. Sen avulla selvitän niin itselleni kuin lukijallekin, miksi olen pystynyt avaamaan silmäni uudestaan muullekkin kuin omalle taiteelleni vasta lähivuosien aikana.

Ensimmäinen luku käsittelee lapsuuttani avaten lukijalle asioita, jotka ovat vaikuttaneet arvoihini koskien ympäristöä ja eläimiä. Pohdin myös elämäni isäni kaiken huomion vievän taideharrastuksen keskellä: kuinka se sai minut vihaamaan taidetta mutta samaan aikaan innostumaan taiteen tekemisestä. Toisessa luvussa käsitelen teoreettisia lähtökohtia ihmisen käsityksestä pitää eläintä toisarvoisena lajina ja miten se on näkynyt filosofian historiassa kulkeutuen tämän päivän lainsäädäntöön asti. Kolmannessa luvussa avaam lukijalle, miten olen tähän asti käsitellyt eläintenoikeuksia aiheena taiteessani; mitä problematiikkaa sekä oivalluksia olen työskentelyni kautta kohdannut ja miten olen niitä apuna käyttäen taiteilijana kehittynyt.

Kerron lopputulemassa kuinka havaitsin, että esteettisellä jäljellä on merkitystä käsitellessä kanta-aottavaa aiheita, ja kuinka aion hyödyntää oppimaani taiteellisessa opinnäytteessäni.

2 LAPSUUS

Kuva 1. Minä isäni kanssa kesällä 1989 (kotialbumi).

Lapsuuden kotini sijaitsi metsän laidalla korkealla kalliolla. Keittiön ikkunasta katsoimme usein äidin kanssa lintujen lentoa sekä Pitkäsalmessa lipuvia veneitä. Muistan yhä, miltä pihalla tuoksui, mereltä ja omenoilta. Vanhempani ostivat tontin vuonna 1987, jolloin pihalla seisoivat vanha mummonmökki, jonka pohjalta isäni rakensi silloisen kotimme. Lähimetsä oli itselleni tärkeä. Taitaa olla edelleen. Siellä leikittiin, sinne piilouduttiin. Sieltä haettiin sammakonkutua, jota kotipihalla sitten ihmeteltiin. Siellä ulkoilutin koiria, ja sieltä käytiin joka joulukuusi isän kanssa varastamassa kuusi kotiin kinokissa kahlaten (kyllä, lapsuuteni talvet olivat Etelä-Suomessa runsaslumisia). Sinne tehtiin majoja, kätettiin veljen kanssa sammalpeittoihin ensimmäiset kaljat, jotka sopivalla hetkellä kaivettiin esiin ja tietenkin juotiin. Väitän ja uskon, että kasvuympäristöni on ollut luomassa pohjaa tämän hetkiseen kunnioitukseeni eläimiä ja luontoa kohtaan.

Kuva 2. Minä kotipihalla (kotialbumi).

Kuva 3. Kotipiha (kotialbumi).

Jos en huininut metsässä, tuijotin piirrettyjä. Nykypäivänä suhtautumiseni Walt Disneyn piirrosanimaatioihin on kriittinen, mutta lapsuuteni elin paljolti niiden kautta. Niissä eläinten ja esineiden inhimillistäminen on vahvasti läsnä. Erityisesti Pocahontas-elokuva on ollut lapsuuteni suurimpia vaikuttajia. Herkistyn edelleen sitä katsoessani, ja löydän itseni useasti ystäväni kanssa laulamasta elokuvan tunnuslaulua Tuulen värit. Kappaleen on säveltänyt Alan Menken, ja alkuperäisen sanoituksen ”Colors of the wind” on luonut Stephen Schwartz. Kappaleen sanat pohjautuvat luontoa ylistävään teokseen Intiaanipäällikkö Seattlen vastaus Suurelle Valkoiselle Päällikölle. Vaikka lapsena tuskin mietin sen syvällisemmin laulun sanoja, oli kuvallisella informaatiolla selkeä viesti: luontoa sekä sen eläimiä tulee kunnioittaa.

You think you own whatever land you land on
The Earth is just a dead thing you can claim
But I know every rock and tree and creature
Has a life, has a spirit, has a name

On kaikki sinulle vain omaisuutta
ja valtaat nimiin kaiken minkä näät
vaan tiedän jokaisella olennolla
elämä ja henki on sisällä

Kuva 4. Kodin rakennusta vuonna 1992 (kotialbumi).

Kuva 5. Minä ja koiramme Manteli (kotialbumi).

Kuva 6. Päivänkakkaroiden ihmetelijä (kotialbumi).

2.1 Daddy issues

Kuva 7. Isän kanssa (kotialbumi).

Kiinnostukseni taiteen tekemiselle tulee kotoa. Isäni on aina kerännyt taidetta, ja kotimme seinät olivat tauluilla täyteen ahdattuja. Halusin tai en, minut altistettiin taiteelle. Lapsuudessa ja varsinkin varhasteini-iässä minua eivät niinkään kiinnostaneet itse maalaukset, vaan isäni innokkuus ja intohimo tiettyjen taiteilijoiden tuotantoa kohtaan. En täysin ymmärtänyt, mikä niissä kiehtoi, joten lähdin itse maalaamaan hakien näin ymmärrystä oman tekemiseni kautta. Olen terapiassa pohtinut usein perimmäistä syytä innokkuudelleni taiteen tekemistä kohtaan. (Tai no, ei-

hän sitä lapsena muuta kuin piirretä ja maalata.) En voi väittää, etteikö maalausten keskellä eläminen olisi ollut inspiroivaa, mutta perimmäinen syy tekemiselle on ollut hyväksynnän hakeminen isältäni, nähdyksi tuleminen.

Isäni elämä pyöri taiteen ympärillä, eikä hän kotonakaan juuri muusta innostunut kuin uusista hankinnoistaan. Isäni antama palaute töistäni ei kuitenkaan ollut sellaista, mitä olin odottanut. Hän poikkeuksetta tyrmäsi jokaisen teokseni yksi toisensa jälkeen, pahimmassa tapauksessa hän otti itse pensselin käteensä ja näytti, kuinka maalaus tulisi toteuttaa. Muistan tapauksen, kun olimme isovanhempieni mökillä. Minulla ja veljelläni oli siellä aina tapana piirtää lintuja lintukirjan kuvia apuna käyttäen. Yhteen piirrustuksistani isäni teki ”parannelmia” vahvistamalla linnun ääri viivoja, minulta mitään kysymättä. ”Muista, vapaat vedot”, totesi hän usein palautetta antaessaan. Aloin kapinoimaan tätä ajatusta vastaan keskittymällä pikkutarkkaan piirtämiseen ja esittävään maalaukseen. Tästä seurasi monen vuoden taistelu niin itseäni, isääni kuin abstraktia maalausta vastaan. Jokin sai minut kuitenkin jatkamaan taiteen tekemistä, sytyttäen lopulta mielenkiinnon myös abstraktia maalausta kohtaan.

Kuva 8. Rippijuhlat kotona (kotialbumi).

Kuva 9. Joulu 2003 (kotialbumi).

Kuten olen jo maininnut, isäni harrasti taiteen keräämistä. Kerääminen oli, ja on edelleen, isälleni obsessio. Teoksista käytiin muiden keräilijöiden kanssa kauppaa, ja kotimme seinät olivat kuin iäti vaihtuva taidenäyttely. Jotkut teoksista roikkuivat seinillä vain muutamia kuukausia, joistain ei luovuttu silloinkaan, kun ei ollut rahaa laskuihin. Tämä pakonomainen tarve materiaalin omistukselle meni kaiken edelle. Haluan korostaa, että vanhempani eivät olleet suurituloisia. Muistan päivän, kun isäni saapui kotiin barokin ajan kaapin kanssa. Siitä syntyi riita vanhempieni välille. Sitä jatkuvaa riidan ja huudon määrää oli hyvä paeta metsään tai kotipihalle. Tavaraa oli enemmän kuin kotimme neliöt antoivat myöden, joten sitä säilytettiin myös pihalla pressujen alla, joskus jopa vuosia. Sieltä löytyi hyviä piilopaikkoja. Muistiini ei palaakaan enää tuoksu merestä ja omenoista, vaan auton raadon ruosteisista ovista ja homeisista penkeistä.

Olin usein ahdistunut ja vihainen. En ollut vihainen isälleni, vaan yhdistin turhautumiseni taidehankintoihin ja taiteeseen yleensä. En osannut käsitellä tunteitani, ja jostainhan se syyllinen oli kaivettava.

Kuva 10. Mamman mökillä veljeni kanssa (kotialbumi).

En toki vihannut aivan kaikkea näkemääni, tai lähinnä ainakaan niitä teoksia, jotka olivat pisimpään ehtineet roikkua seinillämme. Edwin Lydénin asetelmamaalaukset, Mikael Stanowskyn realistisesti esitetyt meri-aiheiset maalaukset sekä Otto Mäkilän lyijykynäpiirroksiset olivat teoksia, jotka inspiroivat ja kiinnostivat minua. Ne olivat teoksia, jotka eivät aiheuttaneet minussa turhautumista tai ärtymystä visuaalisen kielen ymmärtämättömyyden kanssa. Visuaalisesti töitä yhdisti realistinen esittävyys. Ymmärtämättömyyteni johti kuvan tulkintaan mentaliteetilla ”pidän teoksesta vain jos lopputulos muistuttaa valokuvaa”. Lukeuduin niihin, jotka syyllistyvät usein ajattelemaan teoksen olevan huono vain, koska uskoo itse pystyvänsä toteuttamaan sen paremmin. Tämä nimenomaan on yhteydessä ei-ymmärrykseen siitä, että teos on muutakin kuin hyvä jäljenne näköhavaintoon perustuvasta kuvasta. Toisaalta kyseinen juttimainen ajattelumalli on potkinut minua eteenpäin silloin, kun en saanut ulkopuolista tukea, kannustusta ja oikeanlaista ohjausta.

Kiinnostus taiteen tekemiseen oli jo kuitenkin herännyt, ja jostain ihmeen syystä halusin jo nuoresta pitäen tulla taiteilijaksi. Jo urani alkuvaiheilta asti minua ovat seuranneet sa-

mantyyppiset kysymykset niin ulkopuolisilta tahoilta kuin minusta itsestäni. Miten ylipäättäen tullaan taiteilijaksi? Otetaanko sinut taiteilijana vakavasti ilman koulutusta? Mitä jos ei oteta kouluttautumisen jälkeenkään? Eikö riitä että voi pitää taiteen tekemisen harrastuksena? Eikö olisi järkevämpää kouluttautua ammattiin, joka työllistää? Lähinnä nykyään mietin: millä on oikeastaan mitään väliä? Ei kukaan täysjärkinen tätä rahasta tee vaan jostain käsittämättömästä sisäänrakennetusta halusta. Itse olen aina ollut huono puhumaan. Taide onkin muodostunut itselleni välineeksi keskustella ajankohtaisista asioista, saada myös oma kantani ja näkemykseni kuuluviin. Paneudun luvussa "Eläinten oikeudet taiteessani" tarkemmin siihen, miten olen asiaa tähän mennessä taiteessani käsitellyt.

Kuva 11. TV:tä -91 (kotialbumi).

2.2 Otto Mäkilän piirustukset inspiraation lähteenä

Olin teininä varma siitä, että minusta tulisi piirtäjä. En pahemmin käyttänyt värejä, vaan keskityin piirtämään lyijykynällä. Jälkikäteen ajateltuna todennäköinen syy tähän on ollut se, että koulusta saadut puuvärit olivat pigmentiltään niin surkeita, että kukapa hullu niitä

olisikaan käyttänyt. Olin inspiroitunut Otto Mäkilän piirustuksista. Eritoten niissä kiinnostivat surrealistiset rakennukset, joissa ihminen oli kuvattu. Kuvassa 12 oleva teos on yksi mieleenpainuvimpia. Muistan tulkinneeni kuvaa siten, että ihminen on vangittu ajatuksiinsa. Tiedä sitten, mistä tämä tulkinta oli peräisin. Ehkä hain heijastuspintaa teiniajan sekavaan ajatus- ja tunnemaailmaan. Muistan hämärästi, että meillä olisi ollut myös Mäkilän piirroksia, joista näki rakennukset kokonaisuudessaan, eikä pelkästään ikkunaa, kuten kuvassa (Kuva 12). Muistan myös piirroksia, joissa rakennus oli muovautunut ihmistorson muotoon. Piirustuksissa esiintyvät pyöreät reikäiset muodot toistuivat sen aikaisissa savitöissäni. Elin tässä lyijykynän mustavalkoisessa maailmassa aina vuoteen 2014 asti, kunnes innostuin väreistä ja akryylimaalin käytöstä.

Kuva 12. Otto Mäkilän lyijykynäpiirros (Laine, L.).

2.3 Kettutyttö-ideologian ja taiteilijaidentiteen lomittaminen

Muistan hämärästi illan, jolloin ensimmäistä kertaa jouduin todistamaan eläimiin kohdistunutta väkivaltaa. Olin ala-asteikäinen, ja katsoin televisiota olohuoneen lattialla. Elokuvasssa tulee kohtaus, jossa mies potkaisee pientä valkoista koiraa. Tämä aiheutti minussa voimakkaan tunnereaktion, jota seurasi hysteerinen itkukohtaus. Muistan äidin rauhoitelleen minua sanoen, että kohtaus oli näytelty eikä koiraa oikeasti sattunut. Itku ei kuitenkaan loppunut, koska ajatus eläimen satuttamisesta jäi pyörimään mieleeni. En voinut ymmärtää, miten joku voi kohdella eläintä väkivalloin. Tämä on asia, mitä en voi edelleenkään käsittää. Väkivalta ja raaka kohtelu ovat laajoja käsitteitä, jonka kukin mieltävät tavallaan, arvoistaan riippuen. Olin lapsena ihan samanlainen maidonläträäjä ja nakkien suurkuluttaja, kuten valtaosa muistakin 80-luvulla syntyneistä lapsista, tosin silloin tietoisuuteni eläimiin kohdistetusta räökkäämisestä oli erittäin suppea. Elin tuolloin vielä vahvasti siinä mallissa, missä lemmikkieläimet erotetaan muista eläimistä.

Kuva 13. Makkaran grillausta ja marjojen poimintaa (kotialbumi).

Parikymppisenä olin hetken vapaaehtoistyössä Turun Eläinsuojeluyhdistyksessä, missä eläimiin kohdistuva väkivalta konkretisoitui. Vääryys ei välittynyt minulle enää videoiden, kuvien ja uutisoinnin kautta, vaan siinä ne olivat, avuttomat, viattomat, pelokkaat, väkivallan ja heitteillejätön uhrin. Psyhykeeni ei tätä kuitenkaan kestänyt, ja koin parhaakseni lopettaa työt. Eläimiin kohdistunut kaltoinkohtelu sai minut vain kokemaan ihmisvihaa

sekä voimattomuutta faktan edessä, että kellä tahansa, myös niillä joilla ei pitäisi, on oikeus pitää hallussaan eläimiä. Olin myös hyvin nuori työt aloittaessani. Uskon että nykyään osaisin asettaa työn merkityksen oman herkkyyteni edelle. Välillä tuntuu, että oman elämäni kuplan sisällä tapahtuvat siirrot eivät riitä, vaan haluaisin päästä vaikuttamaan muihin ihmisiin ja heidän valintoihinsa. En koe palavaa intoa hakeakseni politiikkaan, joten vaihtoehdokseni jää vaikuttaminen taiteen avulla. Kuvataide on väline, jolla hahmotetaan maailmaa kuvan kautta. Se esimerkiksi mahdollistaa aistihavaintojen tulkitsemisen sekä sellaisten tunteiden ilmaisun, joista ei voi puhua varsinkaan yhteisen kielen puuttuessa. Taide on keino vaikuttaa ihmisen empatiakykyyn, koska se jättää tilaa omalle ajattelulle. Näin ihminen voi itse päättää, miten teos vaikuttaa häneen itseensä (Aaltola & Keto 2015, 129). Se mahdollistaa näkymättömän esittämisen näkyväksi. Taide voi luoda tiloja, joissa informatiivisuus ja tieteelliset tosiasiat on mahdollista kohdata tunteiden ja aistien välityksen lisäksi (Rainio 2019, 266). On tietysti oletettava, että katsoja ylipäättään kokee empatiaa eläimiä kohtaan. Tehtäväkseni taiteilijana jää vaikuttavan toteutuksen oivaltaminen; kuinka luoda ihmismieleen porautuva teos.

Kuva 14. Minä ja Manteli (kotialbumi).

Kuva 15. Ei aina niin iloinen pikku eläinten ystävä (kotialbumi).

3 ELÄINTEN OIKEUKSISTA

Ideat teoksiini lähtevät usein mieltäni järkyttäneistä uutisista. Taustalla vaaniva ilmastonmuutos ja sen vaikutus eläinlajeihin, ihmisen aiheuttama ympäristökuormitus sekä eläimiin kohdistettu lainmukainen väkivalta ovat teoksissani keskiössä. Avaan tässä luvussa edellä mainittuja aiheita tuoden esiin niihin liittyvää, asiantuntijälähteisiin perustuvaa tietoa.

3.1 Ympäristökuormitus

Maailman merissä on arviolta 150 miljoonaa tonnia muoviroskaa, josta suurin osa on peräisin maalta. Vuonna 2018 meristä siivottiin yli 3,7 miljoonaa yksittäistä ruoan pakkaamiseen valmistettua muovia yhteensä 120:ssa eri maassa. Mereen joutunut roska päättyy usein eläinten kuten merilintujen, kilpikonnien, kalojen ja hylkeiden ravinnoksi. Mitkään eliöt eivät kuitenkaan pysty sulattamaan muovia. Se aiheuttaa vääränlaista signaalia kylläisyyden tunteesta, mikä puolestaan aiheuttaa lopulta eläimen nääntymisen nälkään (WWF 2019). Yleisin merestä nostettava muoviroska on tupakan tumpi (Parker 2019). Sen ympäristökuormitus on pitkään lakaistu maton alle (tässä kohtaa voisi puhua lakaisusta viemäreihin ja sitä kautta vesistöihin) ja vasta viimeisen vuoden aikana siitä on Suomessa alettu puhumaan vakavammin. Tupakoitsijana tunnen piston omassatunnossani, kun mietin montako tupakan tumpia olen itse elämäni aikana maahan heittänyt. Muovin olemassaolo ei jää vain näköhavaintoon, vaan se on olemassa myös mikroskooppisessa muodossa. Töissäni käyttämä materiaali akryyliimaali, joka on puhekielen versio PMMA-muovista, koostuu pigmenteistä, synteettisistä akryylihartseista, vedestä ja pienestä määrästä lisäaineita, kuten ammoniakista ja formaldehydistä (Salonen, Taidemaalauksen materiaalit). Akryyliimaali kuormittaa ympäristöä jokainen kerta, kun sitä pääsee vesistöön esimerkiksi pensseleiden pesun yhteydessä. On tosiaan helppo moralisoida muita ja puolestaan vaikeaa myöntää itselleen toimivansa väärin, saatika sitten muuttaa tapojaan päästäen otteensa irti egostaan, joka huutaa ja janoaa nautintoa.

Tuoreimmat tutkimukset osoittavat yhä vankemmin, että kuudes joukkosuputuutto on käynnissä. Viimeisin tapahtui noin 65 miljoonaa vuotta sitten pyyhkien pois muun muassa dinosaurukset (Gustavsson 2017). IPCC:n vuonna 2018 julkaisemassa ilmastoreportissa esitettiin, kuinka ilmastonlämpeneminen tulisi pysäyttää 1,5 asteeseen. Jutussa

nostettiin erityisesti esille merenpinnan nousu, napajäätiköiden sulaminen, sekä koralliriuttojen tuhoutuminen. 1,5 asteen nousu tuhoaisi "vain" 50–70 % koralliriutoista, kun taas kahden asteen nousu tuhoaisi ne kokonaan. Sama puolen asteen lämpötilamuutos vaikuttaisi arktisen jään sulamiseen siten, että kahden asteen nousussa Pohjoinen jäämeri olisi täysin jäätön kerran kymmenessä vuodessa, kun taas 1,5 asteessa se sulaisi vain kerran sadassa vuodessa. Yhtenä lämpötilan nousun hillitsijänä IPCC:n jäsenet nostivat esille erityisesti ruokavalion ja lihan käytön vähentämisen (Eskonen 2018). On arvioitu, että ruoantuotanto globaalilla mittakaavalla aiheuttaisi noin kolmanneksen ihmisten aiheuttamista ilmastopäästöistä, josta 60–70 % syntyisi liha- ja maitotuotannon kautta (Kohvakka 2019).

Lihankulutus on vahvasti kiinni myös suomalaisessa ruokakulttuurissa. Lihansyöntiä puolustellaan tuotannon puolella siten, että lihansyönnin vähentäminen tarkoittaisi työpaikkojen vähentymistä. Kuluttajatasolla puhutaan liha- ja maitotuotteista tärkeimpinä ravinnonlähteinä. Keskusteluissani eläinperäisten tuotteiden syöjien kanssa suurimmaksi syyksi kulutustottumukselle nousivat lihan maku sekä edullinen hinta verrattaessa kasvipäisiin tuotteisiin. Tästä voisi tehdä päätelmän, että nautinto on yksi ihmisen peruspilareista. Pystymme perustelemaan itsellemme ja muille nautintoa tuovat asiat jo ihan pelkästä nautinnonilosta. Minäkin nautin, nimittäin vegaanisesta ruoasta, joka ei kiristä kukkaroani sen enempää kuin eläinperäinen ruokavalio ja on saanut kehoni voimaan paremmin kuin koskaan ennen ja jonka vuoksi ei aiheuteta eläimelle kipua ja kärsimystä.

3.2 Tuotantoeläimet

Tämän hetkinen asetelma ihmisestä lajien hallitsijana ja eläimet sen tarkoituksena palvelijoina ilmenee muun muassa filosofian historiassa. Ihmiskeskeisyyttä painottavat filosofit kuten Aristoteles (n.384-322 eaa.) olivat monilukuisempia ja äänekkäämpiä, kuin ne, kuten Theofrastos (n.372-287 eaa.), väittivät että eläinten tehtävä ei ollut palvella ihmistä ja että lihansyönnin moraalinen luonne riippuu sen välittömyydestä. Myöhemmin Tuomas Akvinolainen (1225-1274) sovelsi Aristoteleen oppeja kristinuskoon, joka on pohjana länsimaiselle ajattelulle ihmisestä ainoana sielullisena, älyllisenä olentona, joka on oikeutettu eläinten esineellistämiseen (Aaltola 2013, 9-11). Tänä päivänä yhteiskunnassamme vallitsevaa eläinsuhdetta kuvaa hyvin se, kuinka meillä on tapana luokitella eläinlajit niiden käyttötarkoitusten mukaan. Pidämme itsestään selvyytenä ja luonnollisena sitä, että siat, lehmät ja kanat, kuuluvat tuotantoeläimiin, ja niiden olemassaolon syy on tuottaa meille ravintoa. Se että pidämme lemmikkejä ja tuotantoeläimiä erilaisessa asemassa, on vaikuttanut 1800-luvulta alkaen ja vahvistanut teollistuvan ja kaupungistuvan modernin yhteiskunnan kehityskulkuja. Kaupungistuminen aiheutti maataloudesta etäännyttämisen ja eläintuotannon siirtymisen pois näkyvistä tuotantolaitoksiin ja teurastamoihin (Hirsjärvi ym. 2019, 42). Ehkä oleellisin osa tätä luokittelua on kuitenkin ihmisen ja eläimen välinen erottelu. Eläimyys on alue, johon kaikki eläinlajin edustajat, ihminen mukaan lukien, kuuluvat. Tämä ajattelutapa perustuu luonnontieteelliseen käsitykseen lajeista ja niiden biologisesta evoluutiosta. Ihmisyys on tämän ajattelun vastakohta. Se pohjautuu yksinomaan ihmiselle ominaiseen kulttuurievoluutioon ja muiden ei-eläimellisenä pidettyjen ominaisuuksien kehittymiseen.

Tämän hetkinen eläinsuojelulaki on vuodelta 1996. Vireille pantu uusi eläinsuojelulaki hyllytettiin hallituksen erottua ja sote- ja maakuntauudistuksen kariuduttua. Uuden lain oli tarkoitus astua voimaan 2021. Maa- ja metsätalousministeriön erikoisasiantuntija Tiina Pullola kertoo Ylelle toukokuussa 2019 antamassaan haastattelussa uskovansa uuden hallituksen ottavan uudistetun lakiehdotuksen käytäntöön sen hyväksi tehdyn työn vuoksi. Uudistuksen tavoitteena on eläinten hyvinvoinnin parantaminen ja eläinsuojeluvalvonnan tehostaminen. Tavoitteena on myös varmistaa EU-lainsäädännön tehokas täytäntöönpano kansallisessa lainsäädännössä (Maa- ja metsätalousministeriö 2019). Toisin sanoen laki takaa perustason kohtelun eläimille.

Lainsäädäntö on aina kompromissi, jossa tietyt elämän aspektit voidaan sivuuttaa. Sen nimissä eläin on siis yhä hyväksyttävää tappaa, vangita, aiheuttaa tuskaa, tuotteistaa

sekä nauttia ruokana tuotantotarkoituksessa. Mikä ei ole laissa kielletty, on toisin sanoen sallittua. Vangitseminen tuotantotarkoituksessa on siis hyväksyttyä, kun taas tahallinen kivun aiheuttaminen, kuten eläimen lyöminen ei ole. Kytkeminen on sallittua, kun se ei aiheuta eläimelle fyysistä kipua. Tuskan tuottaminen on kierretty muun muassa eläinsuojelulain pykälässä 3 seuraavasti: ”3 § Yleiset periaatteet: Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty. Lisäksi eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet. Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamisena eläimille.” (eläinsuojelulaki 2.luku, pykälä 3, 1996). Kolmannen pykälän ”tarpeeton” kivun, tuskan ja kärsimyksen aiheuttaminen on tarkennettu eläinsuojeluasetuksen neljännen luvun pykälässä 14 muun muassa siten, että elävää kalaa ei saa suolistaa taikka suomustaa, elävää eläintä ei saa käyttää maalitauluna harjoitus- tai kilpa-ammunnassa, ja että piikkikannusten, piikkiäntojen ja piikkikuolainten käyttö on kielletty. Tätä tuskan tuottamisen ”kiertämistä” on myös luetta- vissa muun muassa eläinsuojeluasetuksen kuudennen luvun pykälässä 23 ”Sallitut toi- menpiteet” kohdassa 5, jossa sallitaan enintään seitsemän päivän ikäisen porsaan kast- rointi avoimella leikkausmenetelmällä kudoksia repimättä siihen pätevän henkilön suo- rittamana, alle kuuden viikon ikäisen lampaan kastointi Burdizzon-pihdeillä siihen päte- vän henkilön suorittamana, poron kastointi Burdizzon-pihdeillä siihen pätevän henkilön suorittamana sekä vuohen, hevosen, naudan, yli seitsemän päivän ikäisen porsaan ja yli kuuden viikon ikäisen lampaan kastointi eläinlääkärin suorittamana käyttäen asianmu- kaista anestesiaa ja kivunlievitystä (eläinsuojeluasetus 396/1996).

Puhun kiertämisestä, koska näen lain vain määrittävän sen, että niin kauan kuin tuskan tuottamisesta on ihmiselle taloudellista hyötyä, on se sallittua. Sana ”kytkeminen” on jo mielestäni vaisu kuvaus siitä, miten esimerkiksi parsinavetan lypsylehmät ovat päästään sidottuina lähes läpi elämänsä. Se on mielestäni kaunistettu versio, josta tulee mielleyh- tymiä lähinnä koiran hihnassa pitämiseen.

Elintarvike-alan yritys Atria mainostaa itseään kotisivuillaan ja mainoksissa perheyri- tyksenä, joka tuottaa laadukasta, puhdasta ja eettisesti tuotettua lihaa. Tärkeimmiksi kul- makivikseen se mainitsee ruoan, maapallon sekä ihmiset. Se korostaa myös monessa kohtaa suomalaisen lihan tuotannon tukemisen merkitystä ja ennen kaikkea sen puh- dasta laatua, verraten miten huonosti muualla maailmassa asiat hoidetaan. Se korostaa

myös kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti ottavansa huomioon muun muassa ympäristöasiat (Atria 2019, vastuullisuus).

Perehdyin Atrian nettisivujen sikatiloista kertovaan osioon. Nettisivuilla on listattu kysymyksiä muun muassa tehotuotannon ja tehokkaan tuotannon erosta, sikojen hyvinvoinnista sekä liikkuvuusmahdollisuuksista. Vastaukset oli kirjoitettu siloteltuun sävyyn, totakai. Atria vastaa tehotuotantoon, ettei kannattavuuden maksimointia eläinten hyvinvoinnista välittämättä tapahdu heidän tilallaan. Vastauksissa myös kerrottiin, kuinka lajityypillinen käyttäytyminen taataan antamalla sioille leluja, sanomalehtiä, olkia ja turveta tongittavaksi ja tutkittavaksi. Liikkumiseen liittyvään kysymykseen on vastattu kertomalla, kuinka suurin osa sioista saa liikkua vapaasti koko elämänsä ajan. Porsimisaika on yksi poikkeuksista, ja silloinkin halutaan vain taata porsaiden turvallisuus, ettei emo pääse tallomaan niiden päälle. Saparosta puhutaan suomalaisena ylpeyden aiheena. Sitä ei poisteta suomalaisilta sioilta, mikä tekee lihasta eettistä. Sapiro toimii myös hyvinvoinnin mittarina. Häiriökäyttäytyminen näkyy sioilla kannibalismina, jolloin sika syö toisen sian sapiroa. Aiemmin mainitut virikkeet ja vapaus liikkua estävät kuitenkin häiriökäyttäytymisen, eikä sitä tapahdu kuin harvoin (Atria 2019, porsastilat). Jos tämä olisi ainoaa informaatiota, jonka tietäisin tuotantoeläimen kohtelusta, mielikuvani siitä olisi oikeinkin levollinen. Liha on eettisesti tuotettua, siat saavat liikkua vapaina, niillä on leluja, ja pikku porsaidenkin turvallisuus on taattu.

Kuva 16. Porsitushäkki (Oikeutta eläimille 2017).

Se mitä nettisivuilla ei muun muassa mainita, on porsitushäkkien epäeettisyys emakon kannalta, jonka lajityypillinen käyttäytyminen on porsituksen ajan estettynä. Porsitushäkki estää emakon kääntymisen ja sallii sille vain hieman liikkumistilaa pituussuunnassa. Sillä on porsimisajan lähestyessä vaistomainen tarve pesänrakennukselle, mikä on kuivikkeettomassa ympäristössä mahdotonta. Aika porsitushäkissä kestää 9 viikkoa, josta 4 viikkoa tiineytyksen yhteydessä ja 4-5 imetysvaiheessa (Animalia 2019). Emakko porsii keskimäärin 2,35 kertaa vuodessa eli viettää noin puolet elämästään niin, että sillä on vain vähän liikkumavaraa pituussuunnassa (de Fresnes 2018).

3.3 Eläinkokeista

Se taisi olla vuosi 2012, kun luin ensimmäistä kertaa sioilla tehdyistä eläinkokeista. Kokeissa tutkittiin sian potentiaalia toimia elinten luovuttajana ihmiselle. Jutussa kerrottiin sian ja ihmisen sisäelinten, esimerkiksi keuhkojen ja sydämen olevan kooltaan lähes identtiset. Sian elimiä ei voida vielä siirtää suoraan ihmiskehoon johtuen siitä, että ihmiskehon antigeenit tunnistavat vieraat solut, joka aiheuttaa kehossa voimakkaan hyljintäreaktion (Tieteen kuvalehti 2016). Sian genomien, eli geeniperimän ratkettua vuosien tutkimustyön jälkeen vuonna 2012, on esimerkiksi sian jalostaminen lihaisemmaksi muuttunut mahdolliseksi. Se on myös mahdollistanut ihmissairauksien mallintamisen yhä todenmukaisemmin sikoihin. Genomin ymmärrys auttaa myös tutkijoita kehittämään sikoja toimimaan elintenluovuttajina. Tutkijat toivovat kehittävänsä transgeneettisiä sikoja, jotka kantavat ihmisen immuunijärjestelmää hämääviä geenejä. Tällöin kehossa ei tapahtuisi vieraista soluista johtuvaa hyljintäreaktiota (Tarvonen 2012).

Suomen eläinkoetoimintaa koskeva lainsäädäntö perustuu Euroopan unionin eläinkoedirektiiviin, jonka uudistettu versio astui voimaan 1.1.2013 (Hirsjärvi ym. 2019, 23). Direktiivi koskee eläviä selkärangaisia eläimiä ja näiden itsenäisesti ruokailevia toukka-
muotoja (esimerkiksi sammakoiden nuijapäät) sekä nisäkkäiden sikiöitä niiden kehityksen viimeisestä kolmanneksesta alkaen. Lisäksi se koskee pääjalkaisia, kuten mustekaloja, koska näiden on myös osoitettu pystyvän tuntemaan kipua ja tuskaa (Hirsjärvi ym. 2019, 11). Koe-eläimiltä vaaditaan sitä, että ne ovat syntyneet laboratorio-oloissa ja niitä kasvatetaan käytettäväksi tutkimustarkoituksiin. Poikkeuksena lemmikkikoirat ja kissat, joista voidaan ottaa näytteitä omistajan luvalla tutkimustarkoitukseen. Myös luonnonvaraisten eläinten siirtäminen laboratorio-oloihin on mahdollista, kun tutkimusryhmällä on

riittävä tietotaito eläimen pyydystämisestä ja pidosta siten, että sille aiheutuu mahdollisimman vähän kärsimystä (Hirsjärvi ym. 2019, 29-30). Yleisimmät koe-eläimet Suomessa vuonna 2017 olivat hiiri (52 %), kalat (18 %) ja rotta (13 %). Koe-eläiminä käytetään myös muutamia koiria (tiedä sitten mitä tämä tarkoittaa käytännössä) sekä sikoja, marsuja, lampaita, nautoja lintuja, kaniineja ja hevosia.

Tieteen nimissä tehdyt eläinkokeet aiheuttavat väistämättä tuskaa eläimelle. Direktiivi edellyttääkin hyöty/haitta-analyysiä, jossa eläimelle aiheutettu kärsimys suhteutetaan tutkimuksesta odotettavissa olevaan hyötyyn. Toimenpiteen eettisyyttä arvioidaan hankemusten käsittelyn yhteydessä. Hyöty on potentiaalista ja tapahtuu joskus tulevaisuudessa, kun taas eläimeen kohdistuva haitta on konkreettinen ja toteutuu varmasti (Hirsjärvi ym. 2019, 16).

Kärsimyksen minimoimiseksi kehitettiin 3R-periaatteet, joita tulee noudattaa eläinkokeita tehdessä. 3R tulee sanoista *replacement*, *reduction* ja *refinement*. Jälkimmäinen, eli parantamisen periaate, on helpoiten toteutettavissa. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että leikkauksien yhteydessä huolehditaan kunnollisesta nukutuksesta ja kipulääkityksestä tai että valitaan eläintä vähiten rasittavat menetelmät (Hirsjärvi ym. 2019, 12).

Direktiivin tarkoituksena on päästä ajan myötä tilanteeseen, jossa eläinkokeita ei enää tarvita (Hirsjärvi ym. 2019, 14). Sen saavuttamiseksi EU:n jäsenmaiden tulisi panostaa vaihtoehtomenetelmien edistämiseen sekä 3R-periaatteiden edistämiseen. Edistämisen tapoja ovat muun muassa tiedon levittäminen, koulutus sekä parantamiseen ja vaihtoehtomenetelmiin liittyvä tutkimus. Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut vuosittain vaihtoehtomenetelmien edistämistä 100 000—200 000 eurolla, josta viime vuosien rahoitus on suunnattu Tampereella sijaitsevalle vaihtoehtomenetelmien tutkimuskeskuskelle. Tulevaisuudessa panostetaan enemmän olemassa olevien korvaavien menetelmien käyttöönottoon tutkimusryhmissä (Hirsjärvi ym. 2019, 28).

4 ELÄINTEN OIKEUDET TAITEESSANI

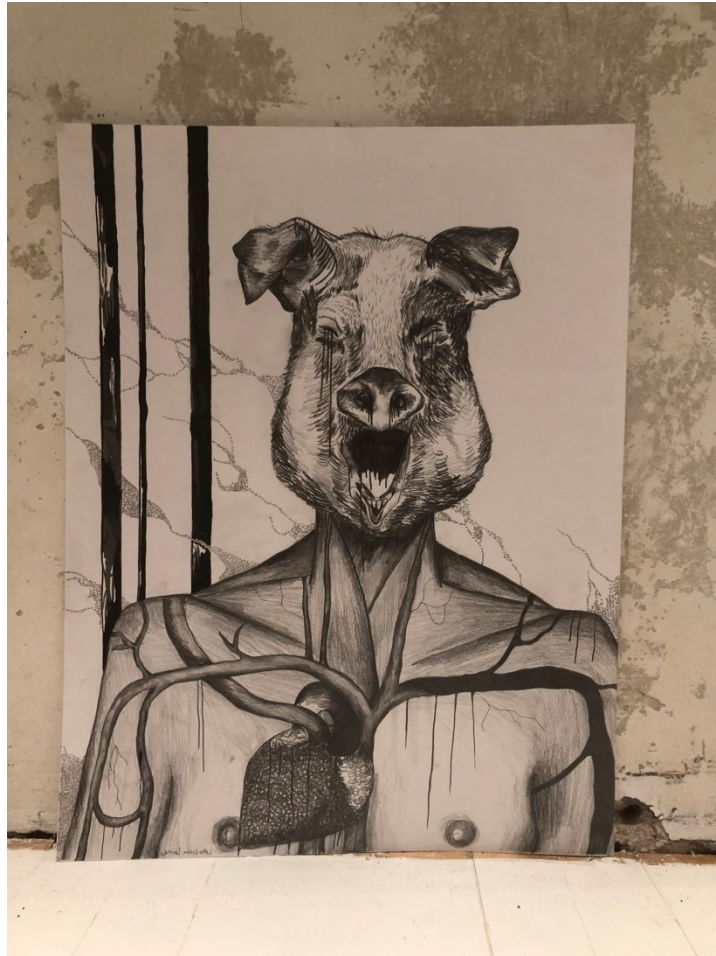
On oma haasteensa tehdä kantaaottavaa taidetta. Tähän mennessä taiteentekoprosessiini on sisältynyt jo paljon pohdintaa siitä, miten saada katsoja ajattelemaan maalauksen poliittista sisältöä. Miten koskettaa erityisesti niitä, joita aihe ei välttämättä liikuta tai kiinnostaa? Miten luoda kuvaa, joka aiheensa puolesta voi olla järkyttävää, mutta saa katsojan mielenkiinnon heräämään. Pohdin usein myös sitä, että miksi ihminen ei halua nähdä epämiellyttävää kuvamateriaalia? Väitän että suurin osa lajistamme omistaa narsistisia piirteitä, emmekä pidä syylistämisestä. Meidän on vaikea kohdata negatiiviset seuraukset, jotka olemme itse toiminnallamme aiheuttaneet. On helpompi kieltäytyä katsomasta ja olla ajattelematta. Syylistämistä ei yleisesti pidetä hyvänä vaikuttamiskeinona, mutta itse näen siinä piilevän mahdollisuuden.

4.1 Täydellinen ihminen

Käsittelin sioilla tehtyjä eläinkokeita teoksessani ”Täydellinen ihminen” vuonna 2012. Se on ensimmäinen eläinten oikeuksia käsittelevä teokseni. Kuvasin siinä ihmistorson, jonka läpi kuului sydän ja verisuonisto. Torsoon liitin verta valuvan sian pään. Pohdin teoksen sisältöä eläinkokeiden lisäksi myös toiselta kannalta. Miten ihminen on päättänyt olevansa ainoa järjellinen ja tunteva olio, aikakautemme hallitsijalaji, vaikka biologiakin sen todistaa, että eläin on yhtä ihmisen kanssa; ihminen on eläin. Pidän erittäin ristiriitaisena ajatusta, että toisarvoisena pidetty laji kelpaa kuitenkin elintenvuovuttajaksi. Mietin, miten voimme kantaa vähempiarvoisena pidetyn lajin sisäelintä ilman, että lajista tulisi tasa-arvoinen ihmiseen verrattuna.

Eläinkokeiden eettisyys on aiheena vaikea, kun lähdetään puoltamaan kokeiden hyödyllistä tarkoituspäätöstä. Valitsenko eläimen vapautuksen kärsimyksestä vaiko esimerkiksi syöpälääkkeen? Näen tilanteen järjen ja tunteen vastakkainasetteluna. Itse maallikkona ja vähäisen tiedon lääketeollisuudesta omaavana kuulun toisen näkökulman mukaan tunneajattelijoihin. Päällimmäiseksi nousee negatiivinen tunne eläimen kärsimyksestä, joka menee hyötyajattelun, eli kehitettävän lääkkeen tärkeyden yläpuolelle. Toisaalta näen sen myös tunteisiin vetoamisena, jos minua kehoitetaan pohtimaan, onko eläimen henki mielestäni ihmishenkeä arvokkaampi. Lääketeollisuus on kuitenkin monisyinen

asia. Jokainen lääke testataan ensin eläimellä, ennen kuin sitä voidaan testata vapaaehtoisiin ihmisiin, jonka jälkeen se voidaan vasta ottaa käyttöön (Hirsjärvi ym. 2019, 63-64). Jotkin ihmisillä esiintyvistä sairauksista eivät esiinny eläimillä, joten niitä on asennettava eläimiin keinotekoisesti, jonka jälkeen lääkkeen toimivuutta voidaan kokeilla. Kaikki lääkkeet eivät vaikuta eläimiin samalla tavalla kuten ihmisiin, ja sama pätee toisinpäin. Muun muassa penisilliini ja aspiriini ovat kuolettavan vaarallisia usealla koe-eläinlajille (Hirsjärvi ym. 2019, 65). Lääketeollisuus ei kuitenkaan ole immuuni väärinkäytöksille, vaan sen takana on myös suuri rahabisnes. Turhia lääkkeitä, kuten laihdutuslääkkeitä, kehitetään jatkuvasti, ja päällimmäiseksi nousee jälleen rahallisen tuoton ja voiton maksimointi. Vielä ei voida puhua eläinkokeiden lopettamisesta, sen sijaan kivun tuottamisen minimointiin tulisi panostaa.

Kuva 17. Täydellinen ihminen, 2012. Lyijykynä ja nestemäinen tussi paperille, 60 x 42 cm (Laine,J.).

Sain teoksesta kritiikkiä muun muassa liiallisesta alleviivaamisesta sekä rumuudesta. Moni koki kuvan ahdistavana, osa taas naiivina. Jälkikäteen teosta analysoidessani, näen siinä oman turhautumiseni tilanteeseen, jossa ihminen on jälleen asetettu kaikkien muiden lajien yläpuolelle. Siitä paistaa myös se, etten ole perehtynyt aiheeseen sen syvällisemmin, vaan olen lähtenyt toteuttamaan teosta uutisen aiheuttaman tunnekuohun seurauksena.

Olen viime aikoina pohtinut paljon alleviivaamista taiteessa ja kuinka siitä puhutaan negatiiviseen sävyyn. Alleviivaaminen töissäni on tapahtunut sukupuuttoon kuolevan tai jo

kuolleen eläimen kuvaamisena. Pyrin näissä töissä lähtökohtaisesti syyllistämään katsojaa tekojensa seurauksista. Syyllistämisestä puhutaan yleisesti huonona tehokeinona, koska se saa katsojan kääntämään päätään, sen sijaan että ”ottaisi opikseen” ja alkaisi syvällisesti pohtimaan tekosiaan. Eikö syyllistäminen toisaalta ole syyllisen osoittamista sormella, ja jos ihminen kokee syyllisyyttä, eikö tuo sormi ole tuolloin osoittanut oikeaa henkilöä? En sano, että syyllistäminen olisi oikein esimerkiksi ihmissuhteiden sisällä, mutta moni meistä, ellei jokainen, on tullut joskus syyllistetyksi vaikkapa parisuhteessa, ja sitä kautta tietää, miten pahalta syyllistäminen voi tuntua. Tämä on se tunne, jonka haluaisin katsojan kokevan. Jos syyllistämistä tapahtuisi jatkuvana toistona monen eri teoksen kautta mutta sattumanvaraisesti eikä liian ennalta-arvattavasti, saattaisi se mielestäni jopa toimia. Yksi vaihtoehto olisi myös viedä syyllistäminen äärimmäisyyksiin, ja vetää homma niin sanotusti överiksi. Miten hyssyttely ja vaikeneminen loppujen lopuksi muka toimivat paremmin? Eikö se anna nimenomaan valinnanvapauden toimia totuttuun tapaan? Aktivismi toki tuo negatiiviset epäkohdat esille, mutta se saavuttaa vain tietyn prosentin ihmisistä; ne jotka ovat asiasta lähtökohtaisesti kiinnostuneet.

4.2.3 §

Käsittelin tuotantoeläinten kohtelua teoksessani 3 §. Nimi tulee eläinsuojelulaista ja on luettavissa seuraavasti: Teoksessa kolme sikaa makaa ahtaasti rintarinnan, ja niiden alapuolella on iso musta ruksi. Sioista yksi on kääntynyt pois päin, ja kaksi muuta ovat katsojaa päin. Toisen katseessa on merkkejä väsymyksestä, luovuttamisesta, ja toisen valppaudesta, pelosta. Teos on toteutettu akryylilla, hiilellä ja spray-maalilla kankaalle, ja kokoa sillä on 165 cm x 140 cm. Olen yhdistänyt siinä hyväksi havaitsemiani tehokeinoja, kuten suurta kokoa sekä värienkäyttöä.

Pohdin tekoprosessin alkuvaiheessa jälleen sitä, miten luon maalauksen, joka ei ole vain mallinne eläimestä, vaan on kantaaottava ja sopivassa suhteessa syyllistävä. Johtaakseni katsojan ajatuksen pois eläinmuotokuvasta ruokalautaselle sekoitin maaleista marsipaenin punaisen värin, jolla maalasin yhden sioista. Tavoittelin tällä vaikuttamista katsojan alitajuntaan, jossa marsipaanipossun sekä tuotantosian syöminen yhdistyisivät. Sikojen katseen kuvaus taas toimisi ikään kuin porttina eläimen tunnemaailmaan. Tein ison ruksin puhtaasti kieltoilmaisun merkiksi.

Kuva 18. Yksityiskohta teoksesta 3 § (Laine,L.).

Kolmannen opiskeluvuoden maalausjakson katselmuksessa, sain Teemu Mäeltä kritiikkiä edellä kuvatusta työstä. Ensin hän kommentoi oman tulkintani mukaan ivalliseen sävyyn, että työn nähtyään hän tulkitsi sen tekijän vegaaniksi. Hän myös kehotti minua pohtimaan, jospa käsittelisinkin taiteessani aivan jotain muuta aihetta ja keskittyisin eläinoikeusasioihin muilla elämäni osa-alueilla. Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että niin taide kuin eläintenoikeudet ovat niin vahva osa omaa identiteettiäni, etten näe ainaakaan tässä kohtaa aiheelliseksi sitä, että vaihtaisin käsittelemääni aihetta. Tiedän koko ajan enemmän eläintenoikeuksiin liittyvistä epäkohdista, ja taide on väline käsitellä näitä turhautumisen tuntemuksia. Kyllä ajatus, tunne ja halu toisenlaisen aiheen käsittelyyn lähtee syvältä itsestäni, kun sen aika on.

4.3 Hyötytalous-teos ja abstraktin jäljen löytäminen

Vuodelta 2014 oleva ”Hyötytalous”-niminen teokseni on hyvä esimerkki siitä, miten voi epäonnistua tavoitteessa saada katsoja pohtimaan ihmisen eläimelle aiheuttamaa kärsimystä. Kyseisen teoksen kohdalla tarkoitukseni oli luoda visuaalisesti kaunis teos vakavasta aiheesta tuoden sisältö esiin nimeämisen avulla. Tarkoitukseni oli piiloviestittää kantani tuotantoeläinten kohtelusta eikä julistaa aihetta esimerkiksi kuvaamalla lehmä roikkumassa nilkastaan verta valuvana teurastuksen yhteydessä. Taulu on nyt sijoitettuna kotiin, missä se on asetettu vierekkäin lehmän taljan sekä lehmän nahalla päällystetyn jakkaran kanssa. Visuaalisuus eikä niinkään sisältö on tässä tapauksessa mennyt aiheen edelle. Lehmä-aihe taiteessa, on tosin hyvin kaupallistunut Miina Äkkijyrkän ja hänen Marimekolle suunnitteleminen tekstiileiden kautta. Väitän, että tästä joutuksen on haastavaa kuvata lehmää ilman, että mielikuvat assosioituisivat maalaisidylliin. Nimi ”Hyötytalous” antaa toki tilaa tulkinnan vapaudelle. Se ei suoranaisesti julista eläimen asemaa hyödyn välineenä talouden rattaissa. Jos voisin nimetä työn uudestaan, niin ”Hyötyeläin” avautuisi todennäköisesti katsojalle paremmin.

Kuva 19. Yksityiskohta teoksesta Hyötytalous (Laine,L.).

Vuonna 2017 sain tilaisuuden tehdä 3 teosta kauppakeskus Skanssin Pop Up -tapahtumaan. Sain maalaus pohjiksi Skanssin vanhoja mainostauluja, jotka olivat kooltaan 1,6

metriä leveitä ja 2,5 metriä korkeita. Teokset tuli toteuttaa paikan päällä, ja aikaa työstämiseen oli 5 päivää. Nopea aikataulu, julkinen esillepano sekä valtavan kokoiset pohjat koettelivat paineensietokykyäni. Ymmärsin, että jos aion toteuttaa 3 teosta määrättyssä ajassa, minun tulisi keskittyä isoihin linjoihin, eikä jumittua aikaa vievään pikkutarkkaan maalausjälkeen.

Kuva 20. Mainostaulun pohjakäsittelyä (Laine,L.).

Mainostaulut olivat materiaaliltaan liukasta, kiiltävää muovia. Jotta sain akryylin tarttumaan kiinni pintaan, tuli minun hioa pohjat perusteellisesti. Työtahdin takaamiseksi, päätin työskennellä pohjien kanssa samanaikaisesti; jos yhden teoksen kohdalla kokisin etenemisen vaikeutta, voisin jatkaa työskentelyä toisen työn parissa. Näin rytmi säilyisi, eikä luomisen vaikeuden synnyttämää lukkoa tapahtuisi, ainakaan niin helposti. Tämänkaltaisessa työskentelymetodissa sekä aktiivinen että passiivinen työskentely, eli ajatuksen tasolla tapahtuva idean työstäminen, pysyvät koko ajan käynnissä.

Kuva 21. Prosessikuva (Laine,L.).

Pohjien ollessa niin valtavia päätin työstää niitä asettamalla ne vaakatasoon lattialle. Saadakseni peitettyä mahdollisimman suuren pinnan käytin nyt ensi kertaa telaa muuhun kuin seinien maalaamiseen. Huomasin, että telan pinta jätti pintaan erilaisia jälkiä riippuen maalin paksuudesta sekä telaamiseen käyttämästäni voimasta. Kevyempi painallus sai vain telan ulommat kohdat koskemaan pintaa jättäen ikään kuin repaleista jälkeä, kun taas erittäin voimakkaasti painaessa, maalin sai liukumaan sileänä pohjaa pitkin. Hain osassa kohtaa teosta lisää sävyjä valmiiksi sekoittamieni värien lisäksikaatamalla paksut kerrokset kahta eri sävyä sekoittamatonta maalia suoraan maalaus pohjalle, jotka sitten sekoittuivat telan pyyhkiessä niiden ylitse. Sain näin pelkillä väreillä ja sävyeroilla sekä erilaisilla pinnoilla luotua taustaan illuusion syvyydestä, jäästä ja merivirtauksista.

Kuva 22. Prosessikuva II (Laine,L.).

Halusin kokeilla toisenlaista maalaustekniikkaa eläinhahmoissa. Tein aluksi hyvin ohuen maalikerroksen, jota hinkkaamalla sain aikaiseksi tasaisemman jäljen, missä siveltimenvedot eivät näkyneet. Kaadoin erikokoisille alueille vedellä ohennettua akryylimaalia hahmon ääriviivojen sisällä. Veden määrää lisäämällä sain säädeltyä maalin läpinäkyvyyttä. Mitä paksumpi seos, sen vähemmän tausta pääsi kuultamaan läpi. Joiltain alueilta halusin maalin valuvan myös hahmon ääriviivojen ylitse. Valumaefektin sain nostamalla pohjaa vuorotellen sen eri kulumista. Kun valumat saavuttivat mieleiseni position, oli työ asetettava takaisin vaakatasoon. Tämäntyyppinen työskentely vaatii useamman tunnin kuivumisajan, joten tehokkuuden maksimoimiseksi oli jälleen hyvä havaita useamman teoksen yhtäaikaistyöstämisen edut. Hidas kuivuminen mahdollisti myös pidempiaikaisen maalinkäsittelyn. Värejä pystyi sattumanvaraisesti sekoittamaan kaatamalla niitä päällekkäin. Vasta maalin kuivuttua oli mahdollista nähdä, mitä väreille ja kuvioille oli

lopulta tapahtunut. Oli kiehtovaa jättää teokset yön yli kuivumaan, koska oli mahdotonta ennustaa, miltä lopputulos tulisi näyttämään.

Pohjien suuruuden takia työskentely oli ajoittain hyvinkin fyysistä. Suurten alojen telaa-
minen, pohjien liikuttelu valumia tehdessä sekä kiireinen aikataulu tekivät jäljestä myös
isoa. Runsaiden maalimäärien kaataminen ja roiskiminen vaativat myös keholta isompaa
liikettä. Ajoittain työskentely oli myös hyvinkin meditatiivista. Pohjien ollessa lattialla työs-
kentelin käytännössä istumalla niiden päällä. Olin näin ollen myös fyysisesti koko ajan
läsnä läpi työskentelyprosessin.

4.4 How dinosaurs became extinct?

Pidin näyttelyn Turun Kirjakahvilassa syksyllä 2018. Näyttelyyn valikoimani teokset otti-
vat kantaa ilmastonmuutoksen vaikutuksesta eläinlajeihin. Ihmisen kuormittaessa maa-
palloa äkillisesti ja voimakkaasti on eläimillä vaikeuksia sopeutua ympäristössä tapahtu-
viin muutoksiin. Näyttelyn nimi ”1,5” viittasi ilmastopaneeli IPCC:n asettamaan ilmasto-
raporttiin, joka keskittyi 1,5 celsiusasteen ilmaston lämpenemisen rajoittamiseen. Halu-
sin asettaa näytteille kokonaisuuden, joka nivoisi ilmastonmuutos-teeman yhteen tar-
peeksi laajalla ja ymmärrettävällä tavalla. Käsittelin teoksissa ihmisen luonnolle ja sitä
kautta eläimille aiheuttamia ongelmia: muovia, jäätiköiden sulamista, ympäristömyrkyjä
ja joukkosukupuuttoa.

Näyttelyssä esillä ollut teos *How dinosaurs became extinct?* nousi itselleni merkityksel-
liseksi. Maalaus on tehty akryylilla, spraylla ja hiilellä kankaalle. Koen onnistuneeni siinä
usealla osa-alueella. Prosessiin liittyi pientä riskien ottoa, sekä aikataulullisesti paineen
alla työskentelyä.

Minulla oli lähestymässä näyttelyaika, eikä aikaa maalaamiselle ollut kuin viikko. Toimin
paremmin paineen alla, ja päätin käyttää tilanteen hyväkseni pakottamalla itseni kokei-
lemaan jotain uutta nyt, kun turhaan ”pähkäilyyn” ei olisi aikaa. Kun on kiire, siirtoja ta-
pahtuu nopeasti eikä ole aikaa pohtia, tulevatko ne toimimaan vai eivät. Olin aikaisemmin
esittänyt dinosauruksen teoksissani vain piirtämällä niitä pieneen kokoon. Nyt edessäni
oli 220 cm leveä ja 150 cm korkea maalaus pohja. Mietin tulevan näyttelyni ilmastonmuu-
tosta käsittelevää teemaa ja siihen jo valmistuneita teoksiani. Dinosaurus tulisi viimeis-
telemään kokonaisuuden punaisen langan. Pidin myös haasteesta: miten esitän eläimen
maalauksessa niin, että se olisi mielenkiintoinen. En itse ole nähnyt dinosaurusta kuin

kirjojen kuvituksissa, animaatioissa ja digitaalisissa piirroksissa. Olin tottunut maalamaan nisäkkäitä, niiden turkkeja, tassuja, pyöreitä muotoja ja silmiä, tunnetta, katsetta. Mietin miten toisin matelijalle ominaiset piirteet esiin saaden teokseen sille kuuluvaa struktuuria. Sain paineita pois suorituksesta sillä ajatuksella, että kukaan ei voi tarkkaan sanoa, miltä dinosauruksen kuuluisi näyttää. En myöskään halunnut esittää eläintä teoksessa niin, että katsojalle tulisi liian vahvoja mielleyhtymiä elokuvaan Jurassic Park.

Päätin jättää pohjan pohjustamatta gessolla, eli maalaukseen tarkoitetulla pohjustusaineella, säilyttääkseni kangasta näkyviin. Jokaisesta siveltimen vedosta tuli kuitenkin hyvin harkittua. Olen huomannut asenne-eroja käyttäessäni kangasta paperin tai kierrätyspohjan sijaan. Kangas on olevinaan pyhä ja arvokas asia, jonka pelkään pilaavani. Paperi sen sijaan on helpommin pois heitettävissä, näin ollen poistaen paineet epäonnistumisesta. Tässä tapauksessa iso pohja mahdollisti kuitenkin isojenkin alueiden peittämisen maalilla niin, että haluamaani kangasta jäi myös näkyviin. Toisin sanoen minulla oli tilaa leikitellä maalillisen sekä maalittoman pinnan kanssa. Koin suurena haasteena ymmärtää, missä kohtaa uskaltaisin jättää teoksen ikään kuin kesken, minulla kun on tapana ylityöstää töitäni. Olin myös keskellä vasta alkanutta prosessiani opetella käyttämään enemmän murrettuja sävyjä rinnastaen niitä vain pienellä määrää pastellin sävyihin. Päätin sekoittaa värit etukäteen, jotta näkisin sointuvatko ne yhteen, ja että riskit taulun ”tuhoamisesta” pienentyisivät. Jotta tietynlainen vapaus maalauksjäljessä säilyisi, eikä pensselin vedoista tulisi liian tarkkoja, otin vastapariksi vahvan piirustusjäljen. Näin saisin tuotua eläimen kovia piirteitä esiin: kynsiä, suomuja ja hampaita.

Pidän maalauksessa erityisesti sen hallitusta kaaoksesta. Lähempää tarkasteluna pinnalla yhdistyvät pensselin ja telan tekemät jäljet, ohutta ja paksumpaa maalin käyttöä, kuivaa ja märkää pensselin vetoa. Dinosaurius ikään kuin hajoaa ja sekoittuu abstraktiin taustaan. Mielestäni onnistuin luomaan teoksen, joka kestää tarkastelua. Siinä on liikettä, rytmiä, voimaa ja kerroksia. Vaikka jälkeä on paljon erilaista, ne mielestäni sulautuvat hyvin yhteen. Hektisten alueiden lisäksi löytyy myös tasapainoa tuovia rauhallisia kohtia. Työn valmistuttua olin täynnä epävarmuutta. Monta erilaista ja uutta suoritustapaa yhden teoksen sisällä. En koskaan pidä maalauksistani heti niiden valmistuttua. Hyvien kohtien löytämiseen tarvitsen aikaa ja valitettavan usein ulkopuolisen ihmisen mielipiteen. Koen toki välillä onnistumisen tunteita itse prosessista, mutta se ei välttämättä tee teoksesta hyvää katsojan näkökulmasta. Olen pitkään kamppailut kriisissä, että se ei riitä, että teos miellyttää visuaalisesti minua, vaan sen tulee miellyttää enemmän muita

ihmisiä. Syy miksi kyseisestä teoksesta tuli itselleni tärkeä, on että uskalsin kokeilla jotain, mikä tuntui aluksi vieraalta. Toiselle nämä riskien otot voisivat tuntua vähäpätöisiltä, omalla mittapuulla ne olivat suuria harppauksia taiteellisen kehitykseni kannalta.

Kuva 23. How dinosaurs became extinct?, 2018. Akryyli, hiili & spraymaali kankaalle, 150 x 220 cm (Laine, L.).

Työskentelyni kärsii yleisellä tasolla itsekritiikkini vuoksi. Minun on vaikeaa aloittaa maalaamista ilman, että lähtökohtana olisi saada aikaan valmis teos. Uskallus kokeilla jotain uutta on aina ison kynnyksen takana. Miksi on niin vaikeaa päästää irti ajatusmalleista? Miten vaikeaa onkaan ottaa vastaan kritiikkiä oltuaan monta vuotta sulkeutuneena toisten mielipiteiltä. Jossain vaiheessa muiden mielipiteistä tulikin tärkeämpiä kuin omista. Asian käsitteleminen, että isän antama negatiivinen palaute ei ole verrattavissa esimerkiksi opettajien antamaan kehittävään kritiikkiin, tuottaa edelleen vaikeuksia. Käytännössä ymmärrän, mutta tilanteessa reagoin yhä voimakkaasti itseäni puolustaen. Milloin ymmärrän, ettei kyseessä ole henkilökohtainen hyökkäys minua kohtaan? Oliko isänikin palautteen anto vain yritys kehittävästä kritiikistä, jota hän ei osannut tilanteeseen sopivasti sanallistaa? Oliko hänenkin tarkoituksensa hyvä, vain puhettavan ollessa lapselle sopimatonta? On kuin pelkäisin vapautuvani. Pelkään päästää irti kontrollista. Pelkään epäonnistuvani. Nojaako alitajuntani yhä liikaa menneisyyden kapinaan isäni

kehotukseen vapaita vetoja kohtaan? Ehkä isäni lukee tämän opinnäytetyön ja saan vastauksia kysymyksiini, ehkä en.

4.5 Jääkarhut taiteessani ja kaukaa tapahtuvan aiheen tuominen katsojan lähelle

Kuva 24. Max Salmi, Valkoiset kalliovuoret. 110 x 80 cm (Laine, L.).

Jääkarhut ovat jo pitkään kiehtoneet minua, ja olen kuvannut niitä taiteessani eniten muihin lajeihin verrattuna. Kaikki lähti ideasta, joka syntyi Max Salmen jäävuorta kuvaavan maalauksen inspiroimana. Kyseisessä teoksessa minua puhuttivat värien käyttö, sekä jäävuoren symbolisuus. Teos ei kulunut katsoessa, vaan herätti minussa kerta toisensa jälkeen ajatuksia jäätiköiden sulamisesta. On myös ollut jälkikäteen mielenkiintoista huomata, kuinka kyseisen teoksen värimaailma toistui alitajunnan ohjaamana pitkään teokssani.

Halusin käsitellä jäävuori-aihetta tuomalla siihen laajuutta linkittämällä kaksi teemaa yhteen: ilmastonmuutoksen ja sen vaikutuksen eläinlajeihin. Voisin jopa väittää, että jos henkilöltä kysyttäisiin eläintä, joka tulee mieleen jäävuoresta, niin todennäköisin vastaus

olisi jääkarhu. En kuitenkaan ole missään kohtaa halunnut tehdä klassista kuvaa jääkarhusta sulavan jäälautan päällä. Suureen merkitykseen on noussut jääkarhun elinympäristön kuvaaminen muilla keinoin. Olen pyrkinyt luomaan teoksissani taustan mahdollisimman abstraktina, jotta katsojalle jää enemmän vapautta luoda mielikuvia eläimen ympäristöstä. Olen värien ja jäljen kautta pyrkinyt luomaan viitteitä eläimen ahdingosta sekä ympäristömyrkyistä kuten öljylautoista. Minulla oli myös vaihe, kun kuvasin jääkarhun leijaillemaan avaruuteen. Koetin tällä luoda perspektiiviä, ajatuksia katoavaisuudesta ja merkityksestämme maapallolla. Avaruus oli myös symbolina tuntemattomalle, äärettömyydelle ja hiljaisuudelle.

Kuva 25. Ruled by greed, 2017. Akryyli levyllä, 140 x 200 cm (Laine, L.).

Arktisen lajin kuvaaminen voi tosin helposti etäännyttää katsojan. Syylistymme helposti ajattelemaan asioita siitä näkökulmasta, että kun asia tapahtuu tarpeeksi kaukana itsestä, on se helppo ohittaa. Koen itse, ettei aiheesta voi olla muistuttamatta tarpeeksi, ja tästä syystä aion pysyä aiheen parissa niin kauan kuin jääkarhun asema on heikoilla.

Kuva 26. Take me to the desert, 2017. Akryyli & spraymaali levyllä, 75 x 95 cm (Laine, L.).

Kuinka siis tuoda kaukaiselta tuntuva asia lähelle? Eläinten kuolema on konkreettisesti läsnä Toni R. Toivosen teoksissa. Niissä ei nähdä kuvaa eläimestä, vaan eläin itse. Hänen töissään messinkilaatoille mädätetyt eläimet, kuten lehmät ja hevoset, muodostavat omalla verellään, nesteillään ja rasvallaan kokonaisuuden, jossa kuolema tuodaan katsojan lähelle materiaalin keinoin. Toivonen haluaa rikkoa teoksillaan kuoleman tabun, ja tuoda kuolemasta etäännyneen ihmisen lähemmäksi sitä (Galerie Forsblom 2018). Olen yhtä mieltä siitä, että ihminen on etäännytynyt kuolemasta, erityisesti eläinten kohdalla. Se on tapahtunut lihantuotannon laitostumisen myötä. Kuolema, eli teurastus, tapahtuu suljettujen ovien sisällä, eikä kuluttajan tarvitse miettiä saatika tietää ostamansa tuotteen matkasta ruokalautaselle. Vaikka Toivonen ehkä käyttääkin eläimiä teoksissaan vain saadakseen ihmiset pohtimaan omaa eksistentiaalisuuttaan sekä katoavaisuuttaan, niin toteutuksen ja teeman yhdistelyllä hän on mielestäni onnistunut täysin. Hänen töissään esteettisyys vie ensimmäisenä huomion, jonka jälkeen teos vasta nouseekin arvoonsa,

kun katsoja saa selville materiaalit joiden kautta teeman. Toisin sanoen, teos ei ensimmäisenä huuda kuolemaa, vaan vasta sen jälkeen kun on saanut katsojan pauloihinsa.

Kuva 27. Toni R. Toivonen, Life within, 2014. Messinki, alkuperäiset jäänteet kuolleesta eläimestä, 40,5 x 40 cm (Tiainen).

Toinen huomio jonka olen tehnyt jääkarhuja käsittelevässä taiteessani on se, että aheitta pidetään useasti kovin naivina. Tuntuu kuin ne ärsyttäisivät päivän selvällä teemallaan, joka saa katsojan keskittymään jäljen sijasta pelkästään aiheeseen. Välillä turhauttaa, kun en koe aihepiirieni vuoksi saavani ohjausta nimenomaan jäljen tuottamiseen. Kumpi loppujen lopuksi on huonompi: täysin sisällötön mutta esteettisesti vaikuttava teos vai teos, jossa on tärkeä sisältö ja joka myös pyrkii olemaan esteettinen? Yksin, vailla kunnon ohjausta, on ajoittanut ollut haastavaa keksiä kehittää omaa jälkeään. Olen pitkään keskittynyt vain ilmaisun kehittämiseen, ehkä on taas aika välillä keskittyä myös jäljen kehitykseen. Pointtini tässä on se, että jäljen kehityttyä aihe ei välttämättä ponnahtaisi

ensimmäisenä esiin, vaan vasta esteettisen hurmoksen jälkeen, joilloin aihekin olisi helpommin lähestyttävissä.

Kuva 28 Ja yöksi jää avaruus, 2018. Akryyli kankaalle, 160 x 120 cm (Laine,L.).

Kuva 29. Vaellus, 2019. Akryyli & hiili kankaalle, 100 x 100 cm (Laine,L.).

4.6 Tehtäväni taiteilijana

”Taide todellakin voi vietellä tai pakottaa ihmisen ottamaan tietoa todesta, tuntemaan kropassaan ja mielessään voimakkaasti eli kokemuksellisesti totena sellaista tietoa, joka muuten helposti jää vain näennäisesti omaksutuksi” (Mäki 2016, 465). Taide voi siis parhaimmillaan herättää ihmisen mielenkiinnon aiheesta saaden perehtymään ja etsimään tietoa todesta, tai ainakin väitteestä. Taide on siis väline, jolla tehdä väite todeksi kokemuksen kautta. Kuinka tosin valitaan ne oikeat välineet ja keinot, joilla kyseinen mielenkiinto herätetään? Miten katsojaa tulisi lähestyä, saavuttaakseen tunteiden resonoinnin kehossa, joka johtaisi lopulta toimiin, tai edes pohdintaan aiheesta?

Olen tullut siihen tulokseen, että tämän ajan ihminen, eli pahimman luokan hedonisti, on helpommin lähestyttävissä itseään koskevalla teemalla. Mitä lähemmäs aihe koskettaa itseä, sen merkityksellisemmäksi se muuttuu. Vielä kun ymmärtäisimme kaiken liittyvän kaikkeen ja osaisimme tarkastella maailmaa ison kuvan kautta, emmekä vain oman kuplamme sisäpuolelta. Ei ole sellaista tekoa, jolla ei olisi seurausta. Tiedostamme kyllä ympärillämme hyrräävät haitat sekä katastrofit, mutta niin kauan kuin tieto ei konkretisoidu oman kuplamme sisällä, emme koe tarpeeksi voimakasta impulssia, joka saa meidät toimimaan. Tieto itsessään on meistä irrallinen, kunnes se realisoituu ja tulee meitä

lähelle. Niin kauan kuin se on irrallinen meistä itsestämme, ei sen vaikutusvalta ole tarpeeksi suuri ohjatakseen alitajuntaamme. Tiedämme tupakoinnin vaaroista ja sen jätetuormituksesta. Tiedämme myös jäätiköiden sulamisesta ja vedenpinnan noususta. Harva lopettaa tupakoinnin ennen kuin itse tai lähiomainen sairastuu kuolemanvakavasti, ja harva tekee kaiken voitavansa, edes yksilötasolla, hidastaakseen ilmastonmuutoksen etenemistä, ennen kuin ympäristökatastrofit vellovat oman elinpiirin ympärillä. No, siinä tapauksessa ihminen todennäköisemmin siirtyisi ympäristöön, jossa elinolosuhteet ovat paremmat, ja jatkaisi toimiaan vanhaan malliin.

Väitän, että ilmastonmuutosta käsittelevät teokset tavoittavat sinänsä enemmän ihmisiä kuin eläintenoikeuksia käsittelevät teokset. Aihe itsessään koskettaa tosi asiassa meitä kaikkia, vaikka vain osa sen vakavasti ottaakin. Ilmastonmuutos on hiljaa ja hitaasti takanamme etenevä mörkö, joka näyttää mahtinsa, kun vahinko on jo tapahtunut. Ilmastonmuutoksen vaikutuksista uutisoidessa esille tuodaan maapallon toisella puolella jyräävät hirmumyrskyt sekä jo mainitsemani jäätiköiden sulaminen. Maantieteellisesti ne tapahtuvat niin kaukana meistä, etteivät tapahtumat konkreettisesti tunnu koskevan meitä, ja on helpompi kääntyä pois ja antaa asian olla. Eläinten oikeudelliset asiat taas tuntuvat koskevan vain niitä ihmisiä, jotka kokevat, että eläimillä on myös itseisarvo. Ihminen on niin vieraantunut eläimen kuolemasta. Aina löytyy sudenkuoppia ja vastaan taistelijoita, jotka ovat viimeiseen asti puolustelemassa tekojaan, hakien oikeutta ja hyväksyntää valinnoilleen ja toiminnalleen. Yleisintä on vertailu siitä, kuinka joku muu hoi-taa asiat vielä huonommin, jolla oma teko perustellaan hyväksytyksi.

5 LOPUKSI

Tässä tekstissä olen avannut lukijalle henkilökohtaisia pohdintoja taiteilijaidentiteettini synnystä ja kehityksestä ja miten ympäröivä maailma on muovannut minusta sen tekijän, joka olen tänä päivänä. Olen pohtinut taiteen vaikutuskeinoja oman tekemiseni kautta. Tämä kirjallinen opinnäytetyö on ollut myös tiivistetty infopaketti nyky-yhteiskunnassa tapahtuvasta eläinten kaltoinkohtelusta, jonka avaaminen on selkeyttänyt itselleni, mihin osa-alueeseen haluan taiteellisessa opinnäytetyössäni keskittyä.

Taiteellinen opinnäytetyöni tulee olemaan maalauksista koostuva kokonaisuus, jossa käsittelem tuotantoeläinten kipua ja kärsimystä. Tuon maalaukseen mukaan lapsuuteni intohimon, piirtämisen. Pyrin käsittelemään aihetta mahdollisimman vaikuttavalla tavalla käyttäen hyväksi kirjallisessa opinnäytetyössäni tarkastelemia taiteen esittävyiden tehokeinoja. Taiteilijaidentiteettini on vielä kasvuvaiheessa, jonka kehitystä pystyn säätelemään vain minä itse.

Tarkennuksena lapsuus-osioon haluan sanoa sen, että pystymme nykyään keskustelemaan isäni kanssa rakentavasti niin elämästä kuin taiteestakin.

LÄHTEET

- Aaltola, E. & Keto, S. 2015. Eläimet yhteiskunnassa. Helsinki: Into kustannus Oy.
- Aaltola, E. (toim.) 2013. Johdatus eläinfilosofiaan. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Animalia.fi. Emakot ja porsaas. Viitattu 31.10.2019.
<https://animalia.fi/tuotantoelaimet/emakot-ja-porsaas/>
- Atria.fi. Atria yrityksenä - vastuullisuus. Viitattu 31.10.2019.
- Atria.fi. Porsastilat, usein kysytyt kysymykset. Viitattu 31.10.2019.
<https://www.atria.fi/lihan-alkupera/possutilat/usein-kysytyt-kysymykset/>
- de Fresnes, T. 2018. Pidetäänkö emakkoa porsitushäkissä 10 päivää vai 5 viikkoa? MTK:n väite Ylen jutussa jäi kaivelemaan, sika-asiantuntijat oikovat. Viitattu 31.10.2019.
<https://yle.fi/uutiset/3-10085650>
- Eläinsuojeluasetus 396/1996. Saatavilla.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19960396>
- Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247. Saatavilla.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960247>
- Eskonen, H. 2018. 5 asiaa, jotka maailman merkittävimmistä ilmastoraportista pitää tietää - ilmastoprofessori: "Olen paatunut ja kokenut, mutta silti järkyttynyt". Viitattu 30.10.2019.
<https://yle.fi/uutiset/3-10443963>
- Galerie Forsblom. 2018. Toni R. Toivosen teokset toimivat runollisesti jatkumona eleylle elämälle. Tiedote ePressi 7.8.2018. Viitattu 30.10.2019.
<https://www.epressi.com/tiedotteet/kulttuuri-ja-taide/toni-r.-toivosen-teokset-toimivat-runollisesti-jatkumona-eleylle-elamalle.html>
- Gustavsson, J. 2017. Tutkimus vahvistaa: Kuudes joukkosukupuutto on parhaillaan käynnissä - "Tuhoamme maailmankaikkeuden ainoaa tunnettua elämää". Viitattu 31.10.2019.
<https://tekniikanmaailma.fi/tutkimus-vahvistaa-kuudes-joukkosukupuutto-parhaillaan-kaynnissa-tuhoamme-maailmankaikkeuden-ainoaa-elamaa/>
- Hirsjärvi, P.; Norring, M. & Uotila, L. Eläinkokeet Suomessa. 2019. Helsinki: Into kustannus Oy.
- Kohvakka, J. 2019. Kotimaisen lihantuotannon ekologisuus on pelkkä myytti. Blogikirjoitus Viite.fi-sivustolla 13.8.2019. Viitattu 30.10.2019.
<https://www.viite.fi/2019/08/13/kotimaisen-lihantuotannon-ekologisuus-on-pelkka-myytti/>
- Maa- ja metsätalousministeriö.fi. Eläinsuojelulaista tulee eläinten hyvinvointilaki. Viitattu 31.10.2019.
<https://mmm.fi/elainsuojelulaki>
- Mäki, T. Taiteen tehtävä. 2017. Toinen painos. Helsinki: Into kustannus Oy.

Parker, L. 2019. Plastic packaging was most common beach trash in 2018. Viitattu 29.10.2019.

<https://www.nationalgeographic.com/environment/2019/09/plastic-food-packaging-top-trash-global-beach-cleanup-2018/>

Rainio, M. 2019. Kuinka katsoa ilmastonmuutosta? Näkymätön ilmasto, osallisuus ja taide. Viitattu 31.10.2019.

Salonen, H. Taiteilijan työsuojelu. Taidemaalauksen materiaalit. Viitattu 29.10.2019.

<http://taidetyosuojelu.net/taidemateriaalit/taidemaalauksen-materiaalit/>

Tarvonen, H-M. 2012. Tutkimus: Sian genomin salaisuus ratkesi. Viitattu 31.10.2019.

<https://yle.fi/uutiset/3-6380563>

Tieteen kuvalehti. 2016. Sika antaa ihmiselle sydämen. Viitattu 31.10.2019.

<https://tieku.fi/laaketiede/laaketieteellinen-tekniikka/sika-antaa-ihmiselle-sydamen>

WWF.fi, 2019. Merten muoviroska. Viitattu 29.10.2019.

<https://wwf.fi/uhat/merten-muoviroska/>